

Şuşada tarix, həm də poeziya danışır

2022-ci ilin 14-15 iyul tarixlərində milli mədəniyyətimizin beşiyi, Qarabağın tacı, İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı, Qafqazın konservatoriyası adlandırılan qədim Şuşa şəhərində Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Yaziçilər Birliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən II Vaqif Poeziya Günləri 40 illik ənənənin işğaldan azad edilən torpaqlara qayıtması idi. Şuşa azad edildikdən sonra ikinci dəfə Vaqifin poeziyası öz yurdunda səsləndi, şeirləri Şuşanın dumanlı dağlarında əks-səda verdi.

(davamı 14-cü səhifədə)

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Poeziya xalqın, yurdun tarixini özündə əks etdirən söz sənətidir. Azərbaycan ədəbiyatında sözə, söz sənətinə xüsusi qiymət verilir. Hələ XVI əsrde yaşayıb-yaradan dahi Azərbaycan şairi və mütefəkkiri Məhəmməd Füzuli "Söz" qəzəlində sözün müqəddəsliliyini bele ifadə etdi:

"Xazini-gəncineyi-əsrardır,
hərdəm çəkər,
Rışteyi-izharə min-min
gövhəri-əsrar söz".

Füzuli burada sözü daxili aləmin dərinliklərində gizlənən xəzinənin açarı adlandırır. Söz təbiətin səsi, qəlbin piçiltisi, kainatın sırrıdır. Hər dəfə şair söz xəzinəsinə əl atıldıqda, sanki qaranlıq dəryadan nur saçan gövhərlərə toxunur. Bu gövhərlər mənə, duyu, hikmətdir. Yeni söz elə bir xəzinədir ki, içi sırrə, qızıl kimi parlayan düşüncələrlə doludur. Və xəzinənin sahibi şairdir.

Azərbaycan poeziyasının inkişafında Məhəmməd Füzuli klassik divan ədəbiyyatının zirvəsi kimi qiymətləndirilir. Onun əsərlərində söz həm fəlsəfi dərinlik, həm də bədii-estetik zənginlik daşıyır. XVIII əsrde milli ədəbiyyatımızda dərin iz qoyan şair, siyasi və ictimai xadim, Qarabağ xani İbrahimxəlil xan Cavanşirin baş vəziri Molla Pənah Vaqif poeziyası bu ənənəyə yeni nəfəs gətirmiş, poeziyanın ifadə tərzinin xalqın gündəlik danışq dili və həyatı ilə əlaqəsini gücləndirmişdir. Vaqifin yaradıcılığı divan ədəbiyyatının zərifliyini qoruyub saxlamış, eyni zamanda sadə dillə dövrün sosial reallıqlarını, ülvı hissələri əsərlərində ustalıqla qələmə almışdır. Füzuli ilə Vaqifi müqayisə etmək Azərbaycan poeziyasının ənənə ilə müasirlik, zəngin simvolizm ilə xalq realizmi arasında körpünü görmək deməkdir. Azərbaycan poeziyası belə harmoniyanın sayəsində həm klassik irsə sadiq qalıb, həm də yenilənib. Bu kontekstdə

Vaqif poeziya günləri böyük şairin yaradıcılığını anlamaq, sözün dərinliyini təcəssüm etdirən əsərlərini qiymətləndirmək, həm də ona dilimizin, ədəbiyyatımızın və mədəniyyətimizin inkişafına töhfə vermək, sözün gücünü gelecek nəsillərə çatdırmaq baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Vaqif poeziya günləri söz xəzinəmizin müqəddəsliliyini bir daha təsdiqləyir, bizi sözün dəyərini bирgə yaşamağa çağırır. Zəfər soraqlı illərin sevinc dolu günlərdində yenidən keçirilən Vaqif Poeziya Gününləri bu dəfə tarixə sadəcə ədəbi hadisə kimi deyil, həm də mədəni yaddaşın bərpası, milli kimliyin təntənəsi kimi yazıldı. "Qarabağ" mehmanxanasının qarşısında təşkil edilən kitab sərgisi ilə başlanan poeziya gecəsi azadlığa, dirçəlişə və zəfərə həsr olunmuş mərasimə çevrildi.

Bu əlamətdar günün ən parlaq məqamlarından biri isə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Poeziya Gününlərinin rəsmi açılışında iştirakı oldu. Dövlət başçısının açılışda söylədiyi fikirlər zaman və məkanın, tarixin və taleyin qəribə və dərin mənalarını üzə çıxardı:

"Əziz dostlar, təxminən 40 il bundan əvvəl, bax, bu yerdə atam durmuşdu, mən isə o tərəfdə durmuşdım. Şaxtalı-qarlı havada Vaqifin məqbərəsinin açılışı idi. Ondan sonra 1982-ci il iyulun 29-da atamla bərabər ikinci dəfə Şuşaya gəlmişdim. O vaxt Vaqif Poeziya Gününləri keçirilirdi. Bu gün isə ikinci dəfə Vaqifin məqbərəsinin açılışını biz qeyd edirik. Vaqif Poeziya Gününləri keçirilərkən atamın 59 yaşı var idi. Bu gün mənim 59 yaşı var. Bəziləri hesab edə bilər ki, bu, təsadüfdür. Ancaq mən hesab edirəm ki, burada böyük rəmzi məna var, tarix təkrarlanır. Azərbaycan tarixinin qara sehifəsi artıq arxada qaldı və biz yenidən nəfəs almağa başlamışq".

Vaqif Poeziya Gününlərinin ənənəsinin təməlində isə məhz ümummilli lider Heydər

Əliyevin uzaqqorənliyi və milli-mədəni irsə bağlılığı dayanır. 1967-ci ildə Şuşada olarkən Molla Pənah Vaqifin məzarını ziyarət etmək istəyən, amma onu tapa bilməyən Ulu Önder Heydər Əliyevin göstərişi ilə şairin məzari tapılmış və abidənin bərpasına başlanmışdı. Şuşa şəhərinin Cıdır düzənə yaxın ərazisində yerləşən Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi 1982-ci ilin yanvar ayında inşa olundu. Abidənin açılışı qarlı və şaxtalı hava şəraitində reallaşdı. Həmin dövrədə Şuşa "Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayeti"nin inzibati tərkib hissəsi idi və ermənilər şəhərin onlara aid olduğunu iddia edirdilər. Xatırladaq ki, Molla Pənah Vaqif Azərbaycan ədəbiyyatının önemli nümayəndəsi olmaqla yanaşı, həm də Qarabağ xanlığının veziri kimi siyasi-hüquqi mövqeyə malik idi. Sovet dövrünün sərt ideoloji mühitində xanlıqlar feodal quruluşun geridə qalmış forması kimi qiymətləndirilirdi və buna uyğun olaraq tarixi təhriflər aparılırdı. Lakin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi iradəsi və mədəni siyaset strategiyası nəticəsində məqbərə inşa edilərək Şuşanın Azərbaycan şəhəri olduğunu bir daha təsdiqlədi. 1982-ci ilin yayında Şuşada ilk dəfə Vaqif Poeziya Gününlərinin keçirilməsi qərara alındı və bu tədbir 1991-ci ilə qədər ənənəvi olaraq hər il avqust ayında təşkil olundu. Poeziya Gününləri Qazax şəhərində başlayaraq Şuşanın Cıdır düzündə yekunlaşır və milli-mədəni irsin təbliği ilə yanaşı, Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafına mühüm töhfələr verirdi.

1992-ci ildə erməni işğalı zamanı Vaqif Poeziya Gününlərinin keçirilməsi də dayandı, məqbərə yerlə-yeşsan edildi, tariximizin və mədəniyyətimizin nişanələri düşmənin vandallığına tuş gəldi. 30 ilə yaxın xalqımız el-oba həsreti ilə qovruldu, bir gün qayıtməq ümidi ilə yaşadı. O gün geldi. 2020-ci ildə ikinci Qarabağ müharibəsi torpaqlarımız düşmən tapdağından azad edildi. Şuşa çal-çağırlı günlərinə qayıtdı.

Qədim Şuşanın bərpası istiqamətində həyata keçirilən kompleks tədbirlər çərçivəsində şəhərin baş planı hazırlanırdı, Molla Pənah Vaqifin büstü və muzey-məqbərə kompleksi tarixi-oriijinal görkəminə uyğun şəkilde bərpa olundu. Eyni zamanda, Azərbaycanın musiqi və mədəniyyət tarixinde mühüm yer tutan Bülbülün ev-muzeyi yenidən fəaliyyətə başladı, Üzeyir Hacıbəyovun heykəlinin açılışı baş tutdu. Mədəni suverenliyimiz və milli kimliyimizin simvoluna çevrilən "Xarıbülbül" musiqi festivalı da uzun fasılədən sonra yenidən keçirildi. 12 may 2021-ci il tarixində doğma Şuşada "Qarabağ" şikəstəsinin səsləndirilməsi ilə festivalın rəsmi açılışı elan edildi və bununla da Şuşa yenidən öz mədəni missiyasını yerinə yetirməye başladı. Prosesin davamı olaraq 2021-ci il 29 avqust tarixində klassik poeziyamızın simvolu olan Vaqif Poeziya Gününləri bərpa edildi, Şuşa bir daha ədəbi-mədəni həyatın mərkəzinə çevrildi.

Fidan ƏLİYEVƏ,
"Respublika".